

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
יט' אדר תשע"ב

פרשה:
פרשת ויקהל - פקודי

כותרת:
התורה מאמינה בכוחם של הצעירים

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת ויקהל - פקודי

התורה מאמינה בכוחם של הצעירים

המהפכות שהתחוללו בעת האחרונה בעולם הערבי, נגרמו בעיקר על ידי הצעירים. בכל העולם הערבי כמו צעירים, מרדו במנהיגים שלהם והובילו מרד כוחני במדינותיהם. כמעט כל הפיכה בהיסטוריה מתחוללת על ידי צעירים שעומדים בחוד החנית של כל מרד.

היהדות מכירה בכוח האדיר שטמון בצעירים. היא מאמינה בהם וסומכת עליהם.

בעוד שבעולם החופשי אדם נחשב למבוגר רק בגיל שמונה-עשרה, ובדברים מסויימים רק בגיל עשרים ואחת, התורה מחשיבה ילד בן שלוש-עשרה וילדה בת שתיים-עשרה למבוגרים ומצפה מהם לקחת אחריות על מעשיהם כמו כל אדם בוגר ומפוכח.

על פי רוב העולם נוטה להסתכל על נערים כעל "עושי צרות", אבל עם ישראל סומך על הצעירים שהם יבצעו את ההחלטות הנכונות.

בזמן שבית המקדש היה קיים, כהנים צעירים מגיל 13 עד גיל 20 היו נקראים בשם "פרחי כהונה". רק בגיל עשרים הם החלו לשרת בקביעות בבית המקדש. אבל גם קודם לכן, מגיל צעיר, הם שולבו בניהול השוטף של בית המקדש, הם שירתו שם בתור "מתמחים" ונתנו להם לבצע פעולות ועבודות שונות כדי שיתרגלו בבגרותם לעבודת בית המקדש.

הגמרא מספרת על כמה עבודות שביצעו אותם "פרחי כהונה" צעירים בבית המקדש. ביום הכיפורים הכהן הגדול היה מחוייב להיות ער כל הלילה, הוא שהה בבית המקדש מליל יום הכיפורים, שהה במקום כל הלילה ומיד עם אור ראשון פתח בעבודת היום הקדוש. הכהן הגדול בדרך כלל היה אדם מבוגר, ולפעמים אפילו אדם זקן ממש, אותם פרחי כהונה היו אחראים על כך שהכהן הגדול לא יעצום את עיניו ולא יירדם במהלך כל הלילה, אפילו לא לדקה אחת.

המנהג היה "שהכהן הגדול יושב ודורש אם היה חכם". כולנו יודעים שאם נותנים לרב רשות לדבר - הוא בוודאי לא יירדם... רבנים הרי יכולים לנאום במשך שעות ארוכות ולא להתעייף. אותם כהנים צעירים היו צריכים לשבת לילה שלם לצד הכהן הגדול ולהאזין לדרשות שלו שימנעו ממנו לשקוע בשינה ערבה.

אבל היו מקרים שהכהן הגדול לא היה למדן גדול ולא היה לו חומר לדרשה. במקרים כאלה היו "דורשים לפניו", היו מלמדים אותו. אבל אז יש סכנה מוחשית שמא הוא יירדם במהלך הדרשה. וכאן היו פרחי הכהונה אחראים לשמור עליו שלא יירדם, "בקש להתנמנם פרחי לוייה מכין לפניו באצבע צרדה ואומרים לו אישי כהן גדול עמוד והצטנן מעט על הרצפה כדי שלא תישן".

בבית המקדש כולם היו הולכים יחפים, ולכן כאשר הכהן נעמד על רצפת האבן הקרה בירושלים בחודשי הסתיו - זה היה מספיק קר כדי להעיר אותו ולהפיח בו רוח חיים. הרמב"ם ממשיד ואומר שבנוסף לכך היו "מתעסקים עמו עד שמגיע זמן שחיטה", והגמרא מבארת "שהיו מזמרים לפניו". החבר'ה הצעירים היו שרים ורוקדים כדי לוודא ולהבטיח שהכהן הגדול לא יירדם בליל היום הקדוש (רמב"ם הלכות יוהכ"פ פ"א ה"ח, וראה גם שיחת יום ב' דחג הסוכות תשכ"ו).

גם בחג הסוכות היו אותם פרחי כהונה במרכז העניינים והאירועים. כידוע חגגו בסוכות בבית המקדש את שמחת בית השואבה. כולם היו מתאספים בעזרה והיו חוגגים כל הלילה. השכם בבוקר היו יוצאים בתהלוכה למעיין השילוח, שואבים שם מים ומנסכים אותם על גבי המזבח.

זאת היתה כמובן חגיגה גדולה ושמחה, ולכבודה היו בונים מרפסת מיוחדת שבה עמדו הנשים וצפו מלמעלה על החגיגות, כשהגברים עומדים למטה. מזה צמח המנהג שבהרבה בתי כנסת עזרת הנשים ממוקמת למעלה.

תפקידם של פרחי הכהונה בחגיגות היה להדליק את המנורות. הגובה של כל מנורה היה חמישים אמה (75 פוט) והם היו עולים למעלה עם כדים של מאה ועשרים לוג שמן והיו ממלאים את המנורות ומדליקים אותם, עד שכל ירושלים היתה מוארת באור שהדליקו פרחי הכהונה בשמחת בית השואבה. ומסופר שהיה להם כוח יותר מהגיבור שבכהנים (סוכה נב, ב. וראה גם 'תורת מנחם' כרך כא עמ' 49).

על פעולה נוספת של פרחי הכהונה מספרת הגמרא במסכת תענית (כט, א): "משחרב הבית בראשונה נתקבצו כתות כתות של פרחי כהונה ומפתחות ההיכל בידן ועלו לגג ההיכל ואמרו לפניו: רבונו של עולם הואיל ולא זכינו להיות גזברין נאמנים יהיו מפתחות מסורות לך וזרקום כלפי מעלה ויצתה כעין פיסת יד וקיבלתם מהם".

הרבי מסיק מדברי הגמרא שמכאן אנו למדים שהמפתחות של בית המקדש היו בידיהם של אותם צעירים והם ניהלו את המקום ('תורת מנחם' כרך ג עמ' 313). מסתבר, שאוי לו לכהן שהסתכסך עם הצעירים...

בפרשת השבוע שלנו אנחנו קוראים על סיפור דומה. שבוע שעבר קראנו על חטא העגל. ניתן להתרשם כי לכולם שם היה יותר מידי אנרגיה ומרץ, הם באו והתנפלו על אהרן "עשה לנו ... אשר ילכו לפנינו", ורש"י מסביר שבהתחלה חור ניסה לעצור אותם והם הרגו אותו. ושוב כאן כולם מתקהלים על אהרן בבקשה לעשות את העגל, ואהרן עצמו מנסה להרוויח זמן ואומר להם "חג לה' מחר". אבל הם לא יכלו לישון יותר מידי כי הם היו מלאי מרץ, וכפי שהתורה מספרת "וישכימו למחרת". בקיצור, היתה שם חגיגה גדולה.

כאשר משה רבינו הגיע ושמע מרחוק את כל המהומה במחנה, הוא התקרב "וירא את העגל והמחולות", הוא הבחין בחגיגות הגדולות, ומיד הסיק: למי יש כוח להיות ער כל הלילה ולחגוג? בוודאי אלו הצעירים!

ואז משה עולה שוב להר סיני, וביום הכיפורים הוא יורד ומודיע שה' רוצה שיבנו לו משכן. ומיד אנחנו קוראים בפרשת השבוע שכולם התלהבו ורצו לתרום לבניית המשכן. וכאן אנחנו נתקלים בביטוי לא שגרתי: "ויבואו האנשים על הנשים", אומר המדרש: "שהיו דוחקות זה על זה ובאים אנשים ונשים בערבוביא, ולשני בקרים הביאו כל הנדבה שנאמר והם הביאו אליו עוד נדבה בבוקר בבוקר" (במדב"ר נשא יב, טז).

כלומר, התחוללה שם מהומה רצינית, כולם דחפו את כולם, שכן כל אחד רצה להיות ראשון לתת את התרומה, וגם פה הם באו מוקדם בבוקר לשם כך.

רואים שהקב"ה ניתב וסלל את המרץ של הצעירים לדבר חיובי. במקום לעשות עגל ח"ו, הוא צוה למשה רבינו לבנות משכן, וכך הם יוכלו לכוון ולהשקיע את כל מרצם בדבר חיובי וטוב. את מי משה מינה לנהל את כל הפרוייקט האדיר הזה? את בצלאל שהיה אז בן שלוש-עשרה שנה בלבד! (סנהדרין סט, ב). הקב"ה נתן והפקיד את הדבר הכי חשוב בהיסטוריה של העם היהודי בידיו של נער צעיר בן שלוש-עשרה בלבד. מכאן ניתן ללמוד עד כמה התורה מאמינה בצעירים.

כאשר הרבי הקים את ארגון 'צעירי אגודת חב"ד', הוא אמר שהארגון מיועד לא רק עבור אנשים צעירים בגילם, שכן אין זה דבר שניתן לקביעה על פי הפספורט, וגם לא לפי חזונו החיצונית של האדם. צעיר זוהי הרגשה ותחושה פנימית. ישנו אדם שהוא צעיר בגילו אבל הוא מתנהג כמו זקן מופלג. ובד-בבד יכול להיות אדם מבוגר אך הוא מלא מרץ כמו נער צעיר.

מאותם "פרחי כהונה" ששירתו בבית המקדש אנחנו יכולים ללמוד שצעירים לעולם אינם נרדמים. צעיר לא נרדם בשמירה. הצעיר גם שומר שאף אחד לא יירדם בתפקידו ובעבודתו. אם הוא רואה שהכהן הגדול בכבודו ובעצמו נרדם, הוא לא מתפעל אלא מכה באצבע צרדה ומעיר אפילו את הכהן הגדול ללא חשש ומורא.

הקב"ה הפקיד אותנו על החינוך של הילדים שלנו שהם העתיד של העם היהודי. בשמירה הזאת אסור לנו להרדם. עלינו להיות תמיד עירניים ולדאוג לנתב את המרץ שלהם לאפיקים חיוביים וטובים.